BÀI 10. AN TOÀN VÙNG NHỚ TIẾN TRÌNH

Bùi Trọng Tùng, Viện Công nghệ thông tin và Truyền thông, Đại học Bách khoa Hà Nội

1

1

Nội dung

- Lỗ hổng tràn bộ đệm (Buffer Overflow)
- Lỗ hổng tràn số nguyên
- Lỗ hổng xâu định dạng
- Cơ bản về lập trình an toàn

2

2020 CWE Top 25

 Danh sách 25 lỗ hổng phần mềm nguy hiểm nhất: 4 trong số Top 10 là dạng lỗ hổng truy cập bộ nhớ

>+1 lỗ hổng liên quan: CWE-20

Rank	ID	Name	Score
[1]	CWE-79	Improper Neutralization of Input During Web Page Generation ('Crosssite Scripting')	46.82
[2]	CWE-787	Out-of-bounds Write	46.17
[3]	CWE-20	Improper Input Validation	33.47
[4]	CWE-125	Out-of-bounds Read	26.50
[5]	CWE-119	Improper Restriction of Operations within the Bounds of a Memory Buffer	23.73
[6]	CWE-89	Improper Neutralization of Special Elements used in an SQL Command ('SQL Injection')	20.69
[7]	CWE-200	Exposure of Sensitive Information to an Unauthorized Actor	19.16
[8]	CWE-416	Use After Free	18.87
[9]	CWE-352	Cross-Site Request Forgery (CSRF)	17.29
[10]	CWE-78	Improper Neutralization of Special Elements used in an OS Command ('OS Command Injection')	16.44

3

3

1. TỔNG QUAN VỀ TIẾN TRÌNH (NHẮC LẠI)

Bùi Trọng Tùng, Viện Công nghệ thông tin và Truyền thông, Đại học Bách khoa Hà Nội

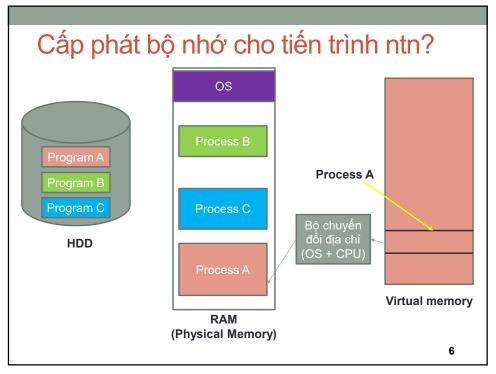
4

Tiến trình(process) là gì?

- Tiến trình(process) ≠ chương trình(program)
- · Là chương trình đang được thực hiện
- Các tài nguyên tối thiểu của tiến trình:
 - ≻Vùng nhớ được cấp phát
 - > Con trỏ lệnh(Program Counter)
 - ⊳Các thanh ghi của CPU
- Khối điều khiển tiến trình(Process Control Block-PCB):
 Cấu trúc chứa thông tin của tiến trình

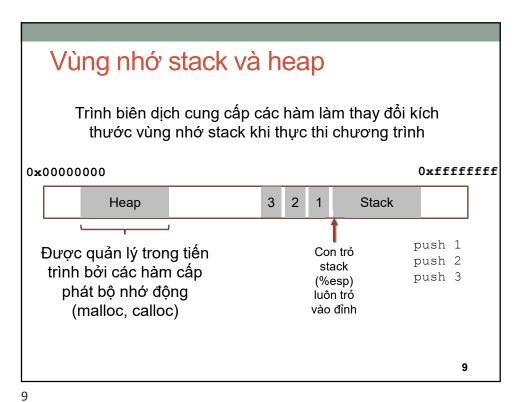
5

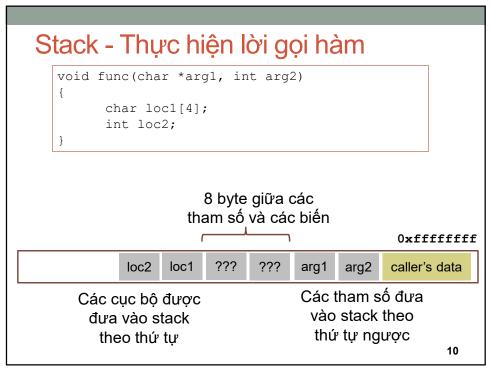
5

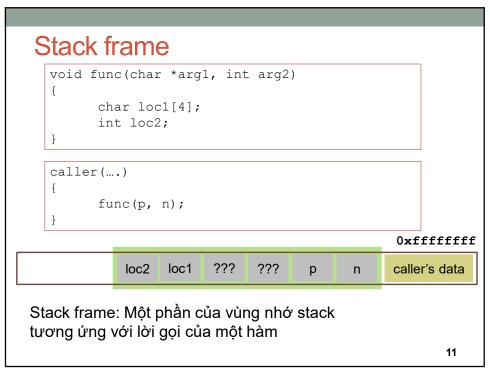

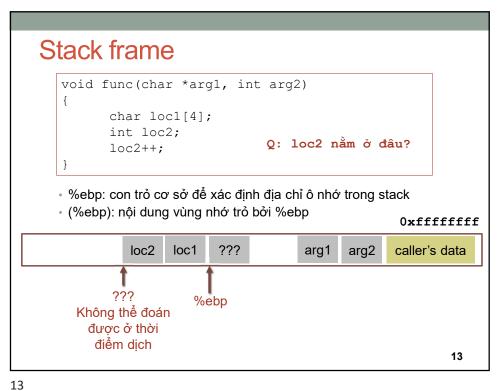
Bộ nhớ của tiến trình(Linux 32-bit) Oxfffffff Tiến trình coi bộ nhớ thuộc toàn bộ sở hữu của nó Thực tế đây là bộ nhớ ảo với địa chỉ ảo, sẽ được HĐH/CPU ánh xạ sang địa chỉ vật lý

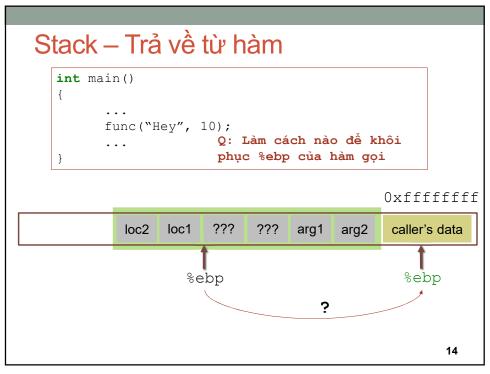
Bộ nhớ của tiến trình(Linux 32-bit) 0xfffffff Kernel 0xc000000 Thiết lập khi tiến 🇐 cmdline & env trình bắt đầu Thay đổi khi thực thi Heap **BSS** Xác định ở thời Data điểm biên dịch Text 0x08048000 Không gian địa chỉ Unused của thiết bị vào-ra 0x0000000 8

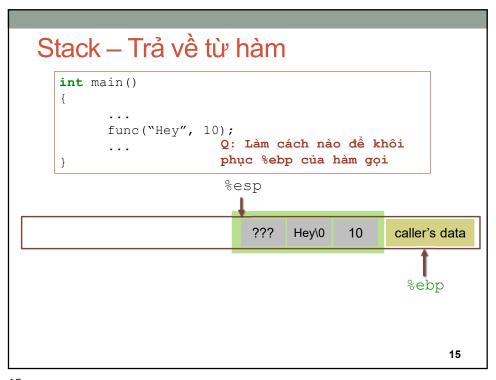

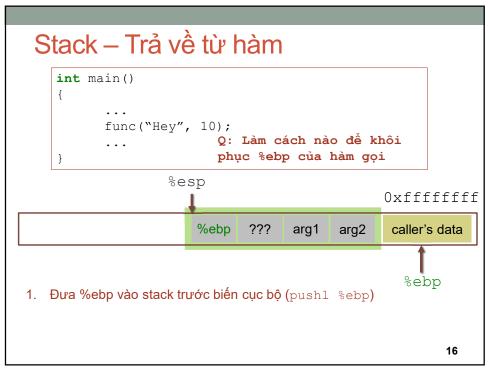

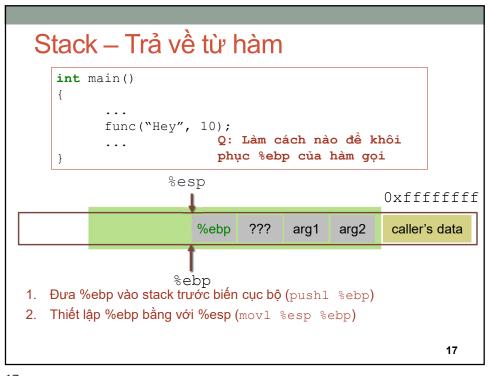

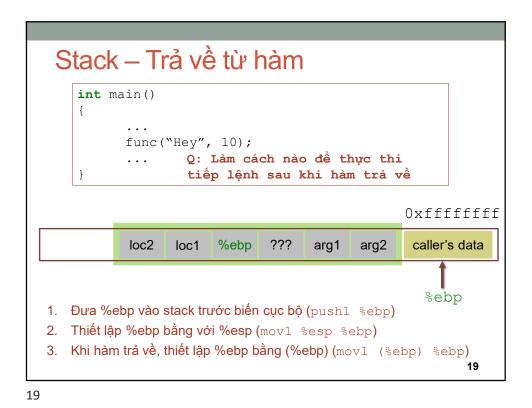


```
Stack - Trả về từ hàm
    int main()
          func("Hey", 10);
                          Q: Làm cách nào để khôi
                         phục %ebp của hàm gọi
      %esp
                                                 0xfffffff
           loc2
                 loc1
                       %ebp
                              ???
                                    arg1
                                          arg2
                                                  caller's data
%ebp

1. Đưa %ebp vào stack trước biến cục bộ (pushl %ebp)
2. Thiết lập %ebp bằng với %esp (movl %esp %ebp)
                                                         18
```


Con trỏ lệnh - %eip

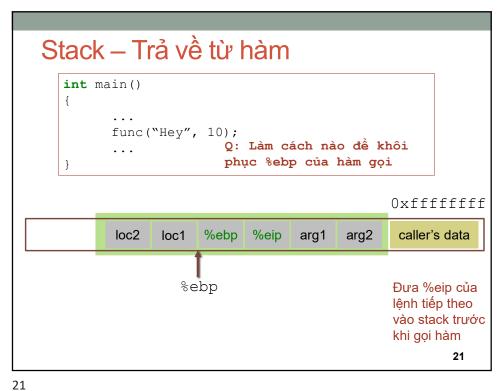
...

0x5bf mov %esp, %ebp
0x5be push %ebp
...

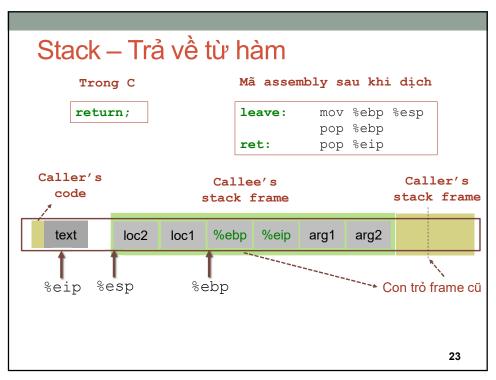
...

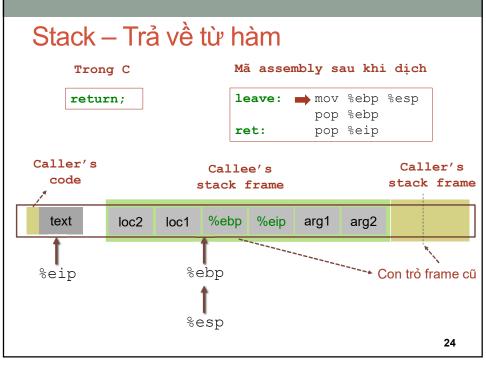
0x4a7 mov \$0x0, %eax
0x4a2 call <func>
0x49b movl \$0x804.., (%esp)
0x493 movl \$0xa,0x4(%esp)
...

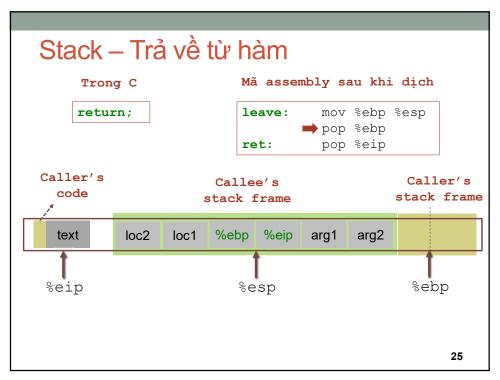
Text

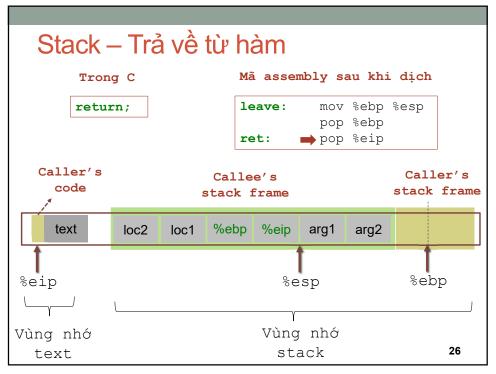

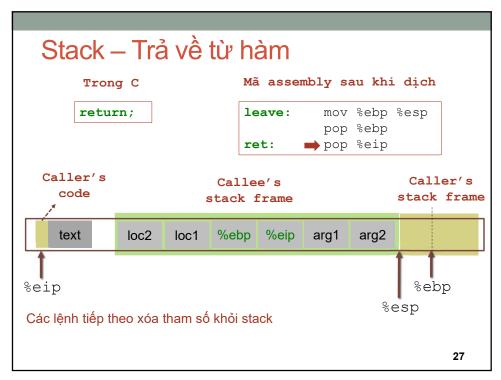
```
Stack - Trả về từ hàm
    int main()
          func("Hey", 10);
                         Q: Làm cách nào để khôi
                         phục %ebp của hàm gọi
                                                 0xfffffff
           loc2
                 loc1
                       %ebp %eip
                                    arg1
                                          arg2
                                                  caller's data
                    %ebp
                                                 Đưa %eip của
Thiết lập %eip bằng
                                                 lệnh tiếp theo
4(%ebp) khi trả về
                                                 vào stack trước
                                                 khi gọi hàm
```


Tổng kết

Gọi hàm

Hàm gọi(trước khi gọi):

- 1. Đẩy các tham số vào stack theo thứ tự ngược
- 2. Đẩy địa chỉ trả về của con trỏ lệnh vào stack, ví dụ %eip + 2
- 3. Con trỏ lệnh nhảy tới địa chỉ ô nhớ chứa lệnh của hàm được gọi

Hàm được gọi:

- 4. Đẩy giá trị của %ebp cũ(%ebp của hàm gọi) vào stack
- 5. Thiết lập %ebp trỏ tới đỉnh của stack
- 6. Đẩy các biến cục bộ vào stack truy cập theo độ lệch từ %ebp

Hàm được gọi trả về:

- 7. Thiết lập lại %ebp cũ để %ebp trỏ vào khung stack của hàm gọi
- 8. Con trỏ %eip nhảy tới địa chỉ trả về(lệnh tiếp theo sau lệnh gọi hàm trên hàm gọi)

Hàm gọi:

9. Xóa các tham số khỏi stack

28

2. TẤN CÔNG TRÀN BỘ ĐỆM

Bùi Trọng Tùng, Viện Công nghệ thông tin và Truyền thông, Đại học Bách khoa Hà Nội

29

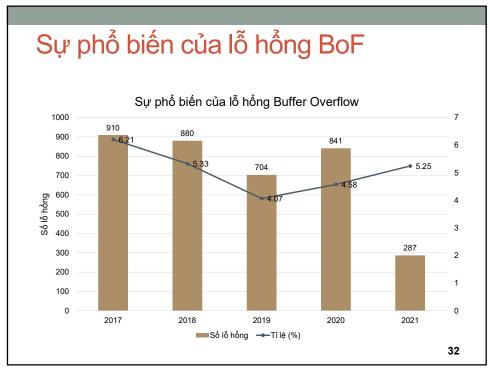
29

Khái niệm

- Bộ đệm (Buffer): tập hợp liên tiếp các phần tử có kiểu dữ liệu xác định
 - ▶Ví dụ: Trong ngôn ngữ C/C++, xâu là bộ đệm của các ký tự
 - >Có thể hiểu theo nghĩa rộng: bộ đệm = vùng nhớ chứa dữ liệu
- Tràn bộ đệm (Buffer Overflow): Đưa dữ liệu vào bộ đệm nhiều hơn khả năng chứa của nó
- Lỗ hổng tràn bộ đệm: Không kiểm soát kích thước dữ liệu đầu vào.
- Tấn công tràn bộ đệm: Phần dữ liệu tràn ra khỏi bộ đệm làm thay đổi luồng thực thi của tiến trình.
 - ⊳Dẫn tới một kết quả ngoài mong đợi
- Ngôn ngữ bị ảnh hưởng: C/C++

30


```
Ví dụ về tràn bộ đệm

void func(char *arg1)
{
    char buffer[4];
    strcpy(buffer, arg1);
    return;
}
int main()
{
    char *mystr = "AuthMe!";
    → func(mystr);
    ...
}

00 00 00 00 %ebp %eip &arg1
buffer

33
```

```
Ví dụ về tràn bộ đệm

void func(char *arg1)
{
    char buffer[4];
    ⇒strcpy(buffer, arg1);
    return;
}
int main()
{
    char *mystr = "AuthMe!";
    func(mystr);
    ...
}

M e ! \0

A u t h 4d 65 21 00 %eip &arg1

buffer

34
```

```
Ví dụ về tràn bộ đệm
   void func(char *arg1)
     char buffer[4];
     strcpy(buffer, arg1);
     return;
               pop %ebp
                           \%ebp = 0x0021654d
                           → SEGMENTATION FAULT
   int main()
      char *mystr = "AuthMe!";
      func(mystr);
                    M e ! \0
       A u t h 4d 65 21 00
                                     %eip
                                               &arg1
          buffer
                                                   35
```

```
Tràn bộ đệm – Ví dụ khác
   void func(char *arg1)
      int authenticated = 0
      char buffer[4];
      strcpy(buffer, arg1);
      if(authenticated){//privileged execution}
   int main()
                                Hàm được thực
      char *mystr = "AuthMe!";
                                thi như thế nào?
      func(mystr);
                      M e ! \0
                     4d 65 21 00
                                   %ebp
                                          %eip
                                                 &arg1
             t h
          buffer
                    authenticated
                                                      36
```

Tràn bộ đệm — Ví dụ khác void func(char *arg1) { int authenticated = 0 char buffer[4]; strcpy(buffer, arg1); if (authenticated) {//privileged execution} } int main() { char *mystr = "AuthMe!"; func(mystr); ... } Người dùng có thể ghi đè dữ liệu tùy ý tới các vùng nhớ khác

Code Injection

- Ván đề 1: Nạp mã độc(malcode) vào stack
 - ⊳Phải là mã máy
 - ⊳Không chứa byte có giá trị 0
 - ≻Không sử dụng bộ nạp (loader)
 - >Không sử dụng vùng nhớ stack
- Vấn đề 2: Nạp đúng các địa chỉ lệnh thực thi sau khi kết thúc lời gọi hàm → Xác định đúng %eip
 - ▶ Mức độ khó khi xác định giá trị %eip phụ thuộc vị trí của malcode
- Vấn đề 3: Nạp đúng địa chỉ trả về → Xác định đúng %ebp

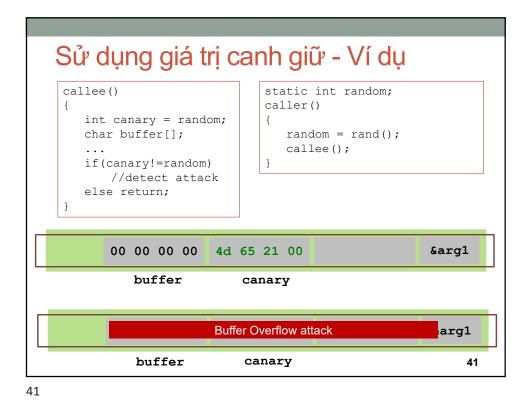
39

39

Buffer Overflow - Phòng chống

- Secure Coding: sử dụng các hàm an toàn có kiểm soát kích thước dữ liệu đầu vào.
 - >fgets(), strlcpy(), strlcat()...
- Stack Shield:
 - ≻Lưu trữ địa chỉ trả về vào vùng nhớ bảo vệ không thể bị ghi đè
 - Sao chép địa chỉ trả về từ vùng nhớ bảo vệ
- Stack Guard: sử dụng các giá trị canh giữ (canary) để phát hiện mã nguồn bị chèn
- Non-executable stack: Không cho phép thực thi mã nguồn trong stack
 - >Linux: sysctl -w kernel.exec-shield=0
 - ▶Vẫn bị khai thác bởi kỹ thuật return-to-libc

40

Buffer Overflow – Phòng chống Address Space Layout Randomization 0xffffffff Kernel 0xc0000000 cmdline & env Thiết lập khi tiến trình√ bắt đầu Stack Thay đổi khi thực Nạp vào với địa chỉ bắt đầu của mỗi vùng là ngẫu nhiên Heap **BSS** Xác định ở thời điểm biên dịch Data Text Không gian địa chỉ 0x08048000 của thiết bị vào-ra Unused 42 0x0000000

Buffer Overflow – Phòng chống

- Mã xác thực con trỏ(PAC Pointer Authentication Code)
- Bộ xử lý 64-bit: sử dụng con trỏ có kích thước 64 bit
 - ⊳Định địa chỉ được cho 264 ô nhớ ~ 18 tỉ GB
 - ➤ Các hệ thống máy tính hiện đại: chỉ cần tối đa 42 bit để định địa chỉ
 - ⊳Số bit không được sử dụng: 22 bit
- PAC được gán cho 22 bit không được sử dụng:
 - ▶Sử dụng các thuật toán để sinh PAC từ giá trị bí mật do CPU sinh
 - >Các chương trình không thể truy cập giá trị bí mật này
- Đã được triển khai trên kiến trúc ARM v8.3

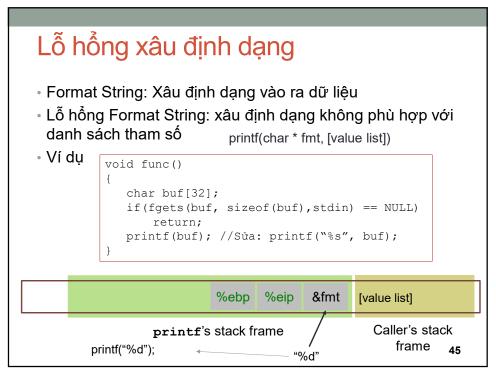
43

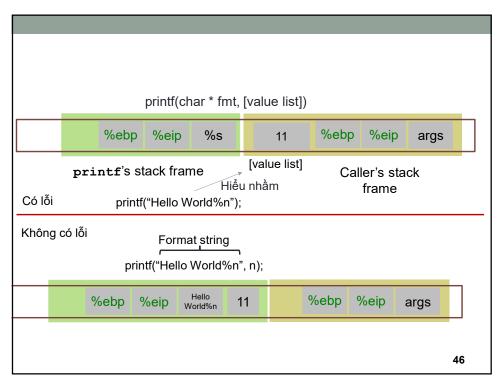
43

3. MỘT SỐ LỖ HỔNG TRUY CẬP BỘ NHỚ KHÁC

Bùi Trọng Tùng, Viện Công nghệ thông tin và Truyền thông, Đại học Bách khoa Hà Nội

44

Lỗ hồng xâu định dạng

- buf = "%d" → thực thi lệnh printf("%d");
 - ► Hiển thị 4 byte phía trước địa chỉ đầu tiên của stack frame của hàm printf
- buf = "%s" → thực thi lệnh printf("%s");
 - >Hiển thị các byte cho tới khi gặp ký tự kết thúc xâu
- buf = "%d%d%d..." \rightarrow thực thi printf("%d%d%d...")
 - ≻Hiển thị chuỗi byte dưới dạng số nguyên
- printf("%x%x%x...")
 - >Hiển thị chuỗi byte dưới dạng hexa
- printf("...%n"):
 - ▶Ghi số byte đã hiển thị vào vùng nhớ

47

47

Lỗ hồng tràn số nguyên

- Trong máy tính, số nguyên được biểu diễn bằng trục số tròn. Dải biểu diễn:
 - >Số nguyên có dấu: [-2ⁿ⁻¹, 2ⁿ⁻¹ 1]
 - >Số nguyên không dấu: [0, 2ⁿ − 1]
- Integer Overflow: Biến số nguyên của chương trình nhận một giá trị nằm ngoài dải biểu diễn. Ví dụ
 - >Số nguyên có dấu: 0x7ff..f + 1 = 0x80..0,
 - >Số nguyên không dấu: 0xff..f + 1 = 0x0, 0x0 − 1 = 0xff...f
- Ngôn ngữ bị ảnh hưởng: Tất cả
- Việc không kiểm soát hiện tượng tràn số nguyên có thể dẫn đến các truy cập các vùng nhớ mà không thể kiểm soát.

Lỗ hổng tràn số nguyên – Ví dụ 1

· Lỗ hổng nằm ở đâu?

49

Lỗ hổng tràn số nguyên – Ví dụ 2

· Lỗ hổng nằm ở đâu?

Khi nào thì vùng nhớ có kích thước 4*n không đủ chỗ chứa cho n phần tử số nguyên? Có xảy ra 4*n=0 khi n \neq 0? $n=0100\,0000\,0000\,0000=0x4000$ 4*n=0x0000

50

4. LẬP TRÌNH AN TOÀN

Bùi Trọng Tùng, Viện Công nghệ thông tin và Truyền thông, Đại học Bách khoa Hà Nội

51

51

Lập trình an toàn

- Yêu cầu: Viết mã nguồn chương trình để đạt được các mục tiêu an toàn bảo mật
- Bao gồm nhiều kỹ thuật khác nhau:
 - ⊳Kiểm soát giá trị đầu vào
 - >Kiểm soát truy cập bộ nhớ chính
 - ≻Che giấu mã nguồn
 - > Chống dịch ngược
 - ≻Kiểm soát kết quả đầu ra
 - ≻Kiểm soát quyền truy cập

≻...

 Bài này chỉ đề cập đến một số quy tắc và nhấn mạnh vào vấn đề truy cập bộ nhớ một cách an toàn

52

An toàn truy cập bộ nhớ

- An toàn không gian(Spatial safety): thao tác chỉ nên truy cập vào đúng vùng nhớ đã xác định
- Néu gọi:
 - ▶b: địa chỉ ô nhớ đầu tiên của vùng nhớ được chỉ ra
 - >p: địa chỉ cần truy cập tới
 - >e: địa chỉ ô nhớ cuối cùng của vùng nhớ được chỉ ra
 - >s: kích thước vùng nhớ mà con trỏ p truy cập tới
- Thao tác truy cập bộ nhớ chỉ an toàn khi và chỉ khi:

$$b \le p \le e - s$$

 Lưu ý: Các toán tử tác động trên p không làm thay đổi b và e.

53

53

An toàn không gian - Ví dụ

```
x(chiếm 4 byte): 00 00 00 00 00 0a y z

int x = 0; b \le p \le e - s
int *y = &x; // b = &x, e = &x + 4, s = 4
int *z = y + 1; // b = &x, e = &x + 4, s = 4
*y = 10; //0K: &x \le p = &x \le (&x + 4) - 4
*z = 10; //Fail: &x \le p = &x + 1 \frac{1}{2} (&x + 4) - 4
```

 Lỗi truy cập không an toàn về không gian gây ra các lỗ hổng như đã biết

An toàn truy cập bộ nhớ

- An toàn thời gian(): thao tác chỉ truy cập vào vùng nhớ mà đã được khởi tạo:
 - >Đã cấp phát bộ nhớ
 - >Đã được khởi tạo giá trị
- Ví dụ: Vi phạm an toàn về thời gian

55

Điều kiện truy cập bộ nhớ

- Tiền điều kiện(precondition): điều kiện để câu lệnh/hàm được thực thi đúng đắn
- Hậu điều kiện(postcondition): khẳng định trạng thái đúng đắn của các đối tượng khi lệnh/hàm kết thúc
- Ví dụ: Xác định các điều kiện truy cập bộ nhớ

```
void displayArr(int a[], int n)
{
   for(int i = 0; i < n; i += 2) {
      printf("%d", a[i]);}
}</pre>
```

- Tiền điều kiện: n <= a.size(), a != null
- Hâu điều kiên: i < n
- a[i] ~ a + i

57

57

Các nguyên tắc lập trình an toàn

- · Không tin cậy những thứ mà không do bạn tạo ra
- Người dùng chỉ là những kẻ ngốc nghếch
 - ≻Hàm gọi (Caller) = Người dùng
- Hạn chế cho kẻ khác tiếp cận những gì quan trọng. Ví dụ: thành phần bên trong của một cấu trúc/đối tượng
 - >Ngôn ngữ OOP: nguyên lý đóng gói
 - ≻Ngôn ngữ non-OOP: sử dụng token
- Không bao giờ nói "không bao giờ"
- Sau đây sẽ đề cập đến một số quy tắc trong C/C++
- Về chủ đề lập trình an toàn, tham khảo tại đây: https://security.berkeley.edu/secure-coding-practice-guidelines

Kiểm tra mọi dữ liệu đầu vào

- · Các giá trị do người dùng nhập
- File được mở
- · Các gói tin nhận được từ mạng
- Các dữ liệu thu nhận từ thiết bị cảm biến (Ví dụ: QR code, âm thanh, hình ảnh,...)
- Thư viên của bên thứ 3
- Mã nguồn được cập nhật
- Khác…

59

59

Sử dụng các hàm xử lý xâu an toàn

- Sử dụng các hàm xử lý xâu an toàn thay cho các hàm thông dụng
 - >strcat, strncat → strlcat
 - >strcpy, strncpy → strlcpy
 - >gets → fgets, fprintf
- Luôn đảm bảo xâu được kết thúc bằng '\0'
- Nếu có thể, hãy sử dụng các thư viện an toàn hơn
 - >Ví dụ: std::string trong C++

60

Sử dụng con trỏ một cách an toàn

- · Hiểu biết về các toán tử con trỏ: +, -, sizeof
- · Cần xóa con trỏ về NULL sau khi giải phóng bộ nhớ

61

61

Cẩn trọng khi sử dụng lệnh goto

Ví du:

```
int foo(int arg1, int arg2) {
   struct foo *pf1, *pf2;
   int retc = -1;

   pf1 = malloc(sizeof(struct foo));
   if (!isok(arg1)) goto DONE;
   ...

   pf2 = malloc(sizeof(struct foo));
   if (!isok(arg2)) goto FAIL_ARG2;
   ...
   retc = 0;

FAIL_ARG2:
   free(pf2); //fallthru
DONE:
   free(pf1);
   return retc;
}
```

62

Sử dụng các thư viện an toàn hơn

- Nên sử dụng chuẩn C/C++11 thay cho các chuẩn cũ
- Sử dụng std::string trong C++ để xử lý xâu
- Truyền dữ liệu qua mạng: sử dụng Google Protocol Buffers hoặc Apache Thrift

63